

Maria Alexandra Pantea, *Relatări din Primul Război Mondial prezentate în presa ecleziastică din Banat*, Editura Tritonic, 2017, 302 pagini

Volumul semnat de Maria Alexandra Pantea, intitulat *Relatări din Primul Război Mondial prezentate în presa ecleziastică din Banat*, publicat recent la Editura Tritonic, reprezintă o culegere de texte dedicate participării românilor din fosta monarhie dualistă în Marele Război, publicate în gazetele și revistele editate de Biserica Ortodoxă Română și de Biserica Greco-Catolică din Banat.

Dr. Maria Alexandra Pantea este Licențiată a Facultății de Litere, Istorie și Teologie din cadrul Universității de Vest din Timișoara. Masteratul și-l susține la Universitatea „Vasile Goldiș” din Arad în anul 2006, având ca temă „Istoria Transilvaniei în context central-european”. Studiile doctorale le face la Universitatea din Oradea, coordonator prof. univ. dr. Vasile Godea. Este autoarea câtorva monografii și a mai multor studii publicate în volume și reviste științifice din România și Serbia, având ca subiect istoria culturală și istoria învățământului, dar și istoria ecleziastică a românilor din județul Arad, Transilvania și Banat. Este participantă la numeroase reuniuni științifice și proiecte în țară și străinătate. Doctor în istorie și cercetător consacrat, Maria Alexandra Pantea își documentează lucrările publicate prin izvoare de o inestimabilă valoare istorică, culese în special din arhivele și bibliotecile din Arad și Timișoara.

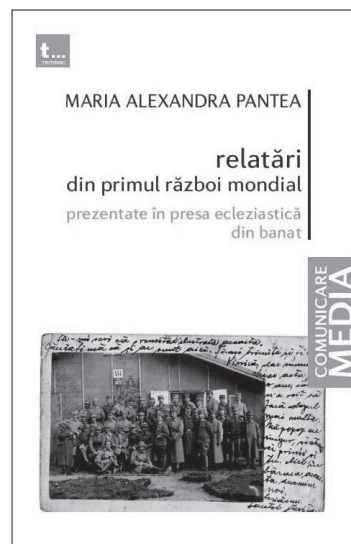
Prima parte a volumului cuprinde un studiu introductiv vast, în care autoarea își prezintă punctul de vedere asupra importanței surselor pe care le publică în acest volum, argumentând prin numeroase citate și comentarii rolul publicațiilor editate de biserica ortodoxă și de cea greco-catolică română din Banat în anii primei conflagrații mondiale.

Presa ecleziastică, mai concret *Biserica și școala din Arad*, *Foia diecezană* din Caransebeș, *Revista preoților* din Timișoara, diferite calendare și anuare în limba română publicate pe teritoriul austro-ungar, publică în anii războiului (1914–1918) numeroase articole din care încercăm să scoatem anumite concluzii despre atmosfera care domnea în societatea românească din Austro-Ungaria în anii războiului. Aceste publicații treceau prin cenzura

regimului și de aceea informațiile și comentariile de pe paginile lor nu se pot accepta fără o analiză atentă și fără păstrarea unei doze de rezervă față de realitatea impusă de aceste texte, în care „eroismul românului”, „patriotismul” său și „fidelitatea” față de coroana habsburgică reprezintă

un instrument de propagandă menit să modeleze opinia publică după placul autorităților. Este evident că biserica dovedea încă din epocile anterioare o loialitate față de dinastia habsburgică ca urmare a privilegiilor acordate ierarhilor încă pe timpul Războiului Vienei, ceea ce, de exemplu, nu era cazul cu gazetele și revistele editate de oameni politici români – opozanți ai regimului de la Budapesta. Autorii articolelor glorifică „eroismul” românului care își sacrifică viața pentru interesele coroanei cezaro-crăiești și ale cercurilor militare de la Viena și Budapesta, însă analizând cu atenție textele lor, republicate într-un volum comun de dr. Maria Alexandra Pantea și citite azi ca un întreg, putem trage concluzia că aceste articole reprezintă o mărturie foarte valoroasă a vremurilor grele prin care trecea omenirea la mijlocul deceniului al doilea al secolului al XX-lea. Ele aduc o imagine mai clară asupra modului în care autoritățile cereau de la popoarele minoritare să-și prezinte adevărul față de imperiul Habsburgilor și totodată să ilustreze publicului cititor entuziasmul și „eroismul” etnicului român în apărarea „patriei”.

Culese din diferite publicații editate de Biserica Ortodoxă Română din Austro-Ungaria, textele publicate de autoarea volumului, 93 la număr, completează imaginea războiului mondial din unghiul românului – cetățean și soldat

austro-ungar, aceste izvoare istorice fiind din acest motiv marginalizate de istorici în anii interbelici și în epoca comunistă. Ultimele decenii aduc în sfârșit o abordare mai obiectivă a acestei teme, din care au rezultat studii științifice competente în care a fost prezentată în mod realist poziția românilor din monarhia dualistă în anii Marelui Război. Un astfel de volum este și cel semnat de Maria Alexandra Pantea.

Volumul de față are chiar această menire de a reactualiza unele probleme mai puțin cunoscute,

referitoare la biserică și la ostașul găsit „de partea cealaltă a frontului”, dacă privim din perspectiva armatei române și a statului român, care a fost începând cu anul 1916 implicat în război în cealaltă tabără, cea a Triplei Înțelegeri. De aceea, considerăm binevenită această culegere de texte apărută sub îngrijirea Mariei Alexandra Pantea și o recomandăm istoricilor și publicului cititor interesat de istoria Primului Război Mondial și de poziția românilor din Austro-Ungaria în această conflagrație.

Mircea Măran
Vârșeț